

ערב שבת לסדר "מה טובו אהליך יעקב ומשכנותיך ישראל" – פרשת בלק תמוז תש"ף

מנייני החצרות

בגמרא במסכת סנהדרין אומר רבי יוחנן: "מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו, ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות" ולבסוף נמצא מתפעל מבתי הכנסיות והמדרשות ואמר: "מה טובו אהליך יעקב". בדיוק בשבת זו שאנו קוראים 'מה טובו אהליך יעקב' אנו חוששים מאוד שאנו מתקרבים מאוד למצב בו נאלץ שוב לסגור את בתי הכנסת עקב התפרצותו המחודשת של הנגיף והעליה הדרמטית במספר החולים והנשאים.

מדאיג מאוד להיווכח שבאיטליה שאוכלוסיותה פי שבעה מאיתנו יש כיום פחות מחמישית חולים חדשים כל יום מאשר בישראל, בגרמניה הגדולה מאיתנו פי עשרה כמות החולים היומית מחצית מישראל, ויחס דומה פחות או יותר אנו רואים גם בספרד ובבריטניה. משרד הבריאות כבר דורש לסגור את בתי הכנסת, ורק הממשלה הייתה זו שהחליטה שלא לנקוט בצעד זה, כי אי אפשר לסגור את בתי הכנסת בשעה שאולמות אירועים פתוחים, התחבורה הציבורית פועלת, וכך גם מערכת החינוך ותנועות הנוער, הקניונים, חדרי הכושר, חופי הים, מסעדות וכו'.

מבחינתי פשוט וברור, שהעובדה שמקומות אחרים פתוחים מסיבות כלכליות (שאינן לזלזל בהן כלל ועיקר כי גם בהן יש חשש פיקוח נפש גמור) לא יכולה להצדיק המשך תפילות בבתי הכנסת, אם היה בכך חשש פיקוח נפש. ההצדקה היחידה לדעתי, להחליטה להשאיר את בתי הכנסת פתוחים היא אך ורק אם אמנם אנו נזהרים ושומרים בבתי הכנסת בקפדנות ובדקדקנות על כל כללי הזהירות הנדרשים.

לעומת הדרישה לסגור את בתי הכנסת הופעל לחץ כבד מצד חלק מהציבור שתבע להכריז על הפסקת מנייני הרחוב והחצרות ולהודיע על חזרה מליאה לבתי הכנסת, ובכדי לעמוד בדרישה של הגבלת מספר המתפללים הוצע לארגן יותר מניינים בבתי הכנסת ובאולמות מתאימים אחרים. היה אפשר אולי להבין תביעה זו לפני חודש כאשר חשבנו שהקורונה כבר מאחרינו, אלא שהיום ברור ופשוט שאין לכך כל מקום. העובדה שהכל פתוח והעובדה שחלק מהציבור לצערנו הרב מאוד לא מקפיד על הנחיות הריחוק, ההגיינה ועטיית המסכות, והעובדה שמצב זה גורם לכך שיש היום הרבה אלפי בני אדם ובני נוער שנושאים את הנגיף, כשרבים מאוד מהם כלל לא יודעים על כך, מגבירה מאוד את הסכנה והסיכוי להידבק בהתקהלות בכלל ובבתי כנסת בפרט.

דרך האמצע הראויה והנכונה היא להמשיך עם המניינים המצומצמים בבתי הכנסת, ובמקביל להמשיך במנייני הרחוב והחצרות, אבל בשני המקומות יש לשמור בקפדנות רבה על הנחיות משרד הבריאות. ריחוק חברתי ושמירת מרחק של שני מטר האחד מהשני (וזה לא קל כשפוגשים חברים ושכנים בתפילות, וכשיש הרבה חוויות שרוצים לשתף ויש הרבה נושאים שרוצים וצריכים לדבר עליהם), עטיית מסכה המכסה את הפה והאף בכל מרחב ציבורי, ובוודאי בהתקהלות לתפילות, ועל אחת כמה וכמה בתוך בתי הכנסת (וגם זה ממש לא קל ולא פשוט לאף אחד מאיתנו). כמו-כן, יש להקפיד על מגבלת 50 האנשים, על פתיחת חלונות כשמדובר בבית כנסת, על הימנעות ממגע במשטחים משותפים, ושמירה על הגיינת ידיים תכופה.

ולמרות הזהירות הננקטת בבתי הכנסת ההמלצה בעת הזאת היא שאנשים הנמצאים בקבוצות סיכון ובכלל זה מבוגרים יעדיפו להתפלל בשטח פתוח או בביתם ולא במבנה סגור. הרב דוד יוסף רבה של שכונת הר נוף מעיד על עצמו שהוא מתפלל ביחידות בביתו, והוא קורא לכל בני השישים ומעלה לנהוג כמותו.

אלא שלאחרונה הגיעו אלי אנשים ונשים שמנייני הרחוב מפריעים להם ומגבילים את יכולתם להשתמש ברשות הרבים הציבורית. חלק ממשתמשי הרחוב הללו, ויותר מכך משתמשות הרחוב מרגישים אי נעימות לעבור באמצע "בית כנסת" ובאמצע התפילה, ואותו הדבר לגבי היוצאים והנכנסים לבתיהם.

למרות שהמתפללים ברחובות מבינים שאין להם כל זכות על הכביש והם לא מתכוונים להגביל או לראות בעין לא יפה את המשתמשים בכביש כרגיל ובאופן חופשי, נראה שכדאי מאוד שכל מניין רחוב ימצא גינה או חצר גדולה, שבהם מצד אחד ניתן יהיה להתפלל במקום פתוח ותוך שמירת כל כללי הזהירות והריחוק הנדרשים, ומצד שני, התפילה לא תפריע לגרים בסמוך למתפללים או לכל האחרים העוברים בכביש – זה ברגל בדרך לעבודתו או לימודיו, וזה או זו בריצה או בהליכה בבגדי ספורט וזה במכוניתו או במשאיתו ועוד.

התכנסות בחצר יש בה גם ייתרון מבחינת צרוף למנין. במנייני הרחוב יש מקום להסתפק אם כביש שחוצה בין המתפללים איננו מפריע להצטרפותם למנין, וכך גם הריחוק הרב שביניהם, ובמיוחד כאשר יש גדרות ומכוניות שמפסיקים בין המתפללים, וכאשר חלק מהמתפללים אינם נראים.

ייתרון חשוב נוסף יהיה גם מבחינת היכולת להתפלל מבלי להסיח את הדעת עקב הפרעות בתפילה מחמת רכבים או אנשים שעוברים בכביש, מחמת מכונית פינוי הזבל והסעות עובדים או תלמידים ועוד.

גם אם לא מצליחים למצוא אלטרנטיבה מתאימה ונשארים ברחוב יש להקפיד שהמנין לא יתקיים במקום בו הוא מפריע לפרטיותם של אנשים בביתם, או במקום בו חוסמים צירי הליכה או ריצה, ולא במקומות הסמוכים למקווה. ואם מתפללים ברחוב יש להקפיד לעמוד על המדרכות מבלי להפריע לעוברים ולנוסעים בכביש או לאלו שרוצים לחנות בצידי הכביש. כמו"כ, תמיד יש להעדיף להתרכז בצד הצפוני של הכביש ולא משני צידי הכביש כך שהעוברים בכביש לא יאלצו לעבור באמצע המנין ושפני המתפללים לא יהיו לעבר הכביש באופן שיסיח את דעתם מהתפילה, וכאמור, גם הצרוף למנין יהיה מהודר יותר כשאינן כביש המפריד בין המתפללים.

נתפלל ונקווה שאם נקפיד על כל כללי הזהירות והריחוק הנדרשים נוכל להמשיך להתפלל מי בבית הכנסת ומי במניני החצרות והרחובות ולא נאלץ לחזור למציאות בה התפללנו ביחידות כל אחד בביתו או במרפסתו.

י"ז בתמוז

עלות השחר ותחילת הצום - 04:20

תפילת ערבית וסיום הצום - 20:15

ביום חמישי חל צום י"ז בתמוז. המשנה ברורה (תקמט ס"ק א) אומר שמטרת הצום הינה "כדי לעורר הלבבות לפקח על דרכי התשובה" והמטרה העיקרית של היום הינה להוות מכשיר כדי להיטיב את מעשינו ואת דרכינו "ולכן חייב כל איש לשום אל לבו באותן הימים (ימי הצום) ולפשפש במעשיו ולשוב בהן, כי אין העיקר התענית.. אלא הכנה לתשובה" – כלומר, עיקר מטרת היום הוא לניצולו לתשובה ולהיטיב את מעשינו והתענית הינה הטפל. ואעפ"כ מוסיף המשנה ברורה שאדם "אינו יכול לפטור את עצמו בתשובה בלבד כי ימים אלו הם מצות עשה מדברי הנביאים להתענות בהם".

עם זאת, כל מי שאינו חש בטוב יותר על התענית וישתה, ואם יכול להסתפק רק בשתיה יכליל את עצמו עם המתענים בכך שלא יאכל, ואם גם זקוק לאכול שיגביל את עצמו רק לדברים הנחוצים וההכרחיים ולא מעבר לכך. ובכל מקרה כזה, יקפיד לנצל את היום על מנת לפשפש במעשיו ולראות איך יוכל להיטיב את דרכיו והנהגותיו, ואם ביכולתו - יתן צדקה לנזקקים, ובכך יחוש אף הוא את עיצומו של היום.

בימים אלו של מגפה המתפשטת ברחבי הארץ חשוב מאוד לשמור על המערכת החיסונית, ולכן אין להחמיר במקרים בהם לא חשים בטוב אלא יש לספק לגוף את הנוזלים והמזון שהוא זקוק להם.

גם אדם שעובד בעבודה פיזית ומאבד נוזלים חשוב שישתה ולא יגיע ח"ו להתייבשות או לעילפון, אבל גם הוא יכליל עצמו עם ציבור המתענים כאמור למעלה.

ומה מתאים יותר שלקראת יום זה של שבעה עשר בתמוז אנו קוראים בהפטרות השבת את דברי מיכה הנביא: "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם א-לקיך".

תוספת בתפילה

מכיוון שהמגפה חוזרת להכות בנו במלוא עוצמתה אנו זקוקים עדיין להרבה מאוד רחמי שמים ולכן יש מקום לחזור ולהוסיף בתפילה את תפילות אבינו מלכנו שהוספנו בשיאו של גל הקורונה הראשון.

לימוד רמב"ם יומי

בר"ח מנחם אב - בעוד פחות משלושה שבועות - מתחילים מחזור חדש של לימוד פרק יומי ברמב"ם. עלה רעיון לפתוח גם אצלנו לימוד יומי באמצעות הזום. אם לומדים פרק אחד ביום מסיימים את לימוד כל י"ד ספרי היד החזקה של הרמב"ם בפחות משלוש שנים. מי שמוכן לקחת על עצמו ללמד פעם פעמיים או יותר בשבוע – מוזמן לפנות אלי כדי שנוכל לפתוח בלימוד זה.

שבת שלום ומבורך, בריאות טובה ובשורות טובות לכלל ולפרט